

بررسی ساختار فضایی سلسله مراتبی الگوی نظام اسکان منطقه ویژه انرژی پارس جنوبی با استفاده از مدل تاپسیس فازی دنیا اکبرزاده^{1*}، رضا احمدیان^۲

۱- کارشناس ارشد شهرسازی، بوشهر، خیابان رئیسعلی دلواری، donyakbarzadeh@gmail.com
۲- دکتری شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، rahmadian@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی تاثیرات مرکز رشد منطقه ویژه انرژی اقتصادی پارس جنوبی بر الگوی نظام اسکان محدوده پیرامونی ارائه شده است. قطب رشد اثرات خود را از طریق تراوشات (اثر پخش) رخنه به پایین به منطقه حوزه نفوذ می گذارد که باید بر اساس پتانسیل های طبیعی و اقتصادی منطقه باشد و نیز حرکت های جمعیتی ناشی از تمرکز می بایست در جهت تعادل منطقه ای هدایت شود. یافته های پژوهش از محدوده پیرامونی تحت تاثیر مستقیم مرکز رشد، شامل سه شهرستان کنگان، جم و دیر طي سه دوره سرشماری ۱۳۷۵-۱۳۸۵-۱۳۹۰ که با استفاده از مدل تاپسیس فازی و با بکارگیری نرم افزار Matlab و GIS کار شده است. نتایج پژوهش نشان می دهد که الگوی ساختار فضایی-کالبدی نظام اسکان طی این دوره متاثر از مرکز رشد پارس جنوبی بوده است و بیشتر تمرکزات جمعیتی و سکونتگاهها و نیز انتقال و جابجایی ها در شهرستان کنگان صورت گرفته است. این تمرکزات رابطه ی مستقیمی با فاصله با تاسیسات و صنایع گازی منطقه دارد، در این بررسی ها مشخص شد شهرستان جم نیز با پیروی از این تغییرات به عنوان شهرستان دوم تحت تاثیر بوده است. در نهایت سلسله مراتب ساختار فضایی-کالبدی مطلوب منطقه بر اساس نتایج یافته ها و تراکم آبادی های منطقه و جمعیت و همچنین میزان مهاجرت و مساحت شهرستان ها به ترتیب شهرستان کنگان، دیر، جم ارائه شده است.

واژه های کلیدی: قطب رشد، منطقه ویژه پارس جنوبی، الگوی نظام اسکان، تاپسیس فازی

۱-مقدمه

یکی از مباحث مهم در برنامه ریزی منطقه ای که همواره معضلات و مسائل آن جزء دغدغه های برنامه ریزان بوده است تاثیر قطب های رشد و مراکز رشد منطقه ای بر سازمان فضایی منطقه است. این مراکز بدلیل وسعت اثراتشان بخصوص در بخشهای اقتصادی و جمعیتی معمولاً به مراتب حوزه نفوذ وسیعی را نیز در سطوح مختلف محلی، منطقه ای، ملی دارا میباشند. از مهم ترین جنبه های آثار این مراکز، تغییر الگوی ساختار نظام اسکان منطقه حوزه نفوذ خود می باشد. این تغییرات اگر در جهت اصول مثبت قطب رشد کنترل نشود اثرات غیرقابل جبرانی در تمامی جنبه های اقتصادی، اجتماعی بر سازمان فضایی ایجاد خواهد کرد. انجام مطالعات در خصوص اثرات قطب رشد، در مناطق برگزیده بر ساختار فضایی-کالبدی منطقه تحت تاثیر و شناسایی نحوه این تاثیرگذاریها بطوریکه امکان پیش بینی دگرگونی های حاصل از این تاثیرات را برای برنامه ریزی های بعدی در ابعاد مختلف به صورت پیش اندیشیده فراهم سازد را می توان از ضرورت های انجام این مطالعه دانست.

در این راستا یکی از سرمایه گذاری های کلان فراملی، ملی، منطقه ای که در جهت استفاده از منابع موجود می باشد، پروژه های توسعه